

2022-12

$\beta\ddot{y} \text{ — } ^1 \tilde{A} \ddot{A} \text{ ; } \acute{A} \text{ } ^{-\pm} \ddot{A} \cdot \hat{A} \text{ } ^{\prime 1} \text{ ; } ^{-0} \cdot \tilde{A} \cdot \hat{A} \ddot{A} \acute{E} \frac{1}{2}$
 $\beta\ddot{y} \tilde{A} \text{ } \zeta \text{ ; } \gg \mu \text{ } ^{-\acute{E} \frac{1}{2}} \grave{A} \acute{A} \acute{E} \ddot{A} \text{ ; } ^2 \neg \text{ , } \frac{1}{4} \text{ } ^1 \pm \hat{A} \mu^0 \grave{A}$
 $\beta\ddot{y} \tilde{A} \ddot{A} \cdot \frac{1}{2} \text{ } \acute{s} \acute{I} \grave{A} \acute{A} \text{ ; } \pm \grave{A} \grave{I} \ddot{A} \text{ ; } 1960 \mu \hat{I} \hat{A}$

$\beta\ddot{y} \text{ } ^{\text{TM}} \acute{E} \pm \frac{1}{2} \frac{1}{2} \text{ } ^{-\prime} \text{ ; } \acute{A} \text{ } ^{-!1} \gg \text{ } ^{-\grave{A} \grave{A} \text{ ; } \acute{A} \text{ , } \alpha \hat{I} \frac{1}{2} \text{ } ^1 \pm$

$\beta\ddot{y} \text{ } ^{1 \prime \pm 0} \ddot{A} \text{ ; } \acute{A} \text{ } ^{1 0 \grave{I}} \tilde{A} \ddot{A} \cdot \frac{1}{2} \cdot \mu \grave{I} \ddot{A} \mu \acute{A} \cdot \text{ } ^{0 \pm 1} \acute{\epsilon} \acute{I} \text{ } \zeta \acute{A} \text{ ; } \frac{1}{2} \cdot \text{ } ^{\text{TM}} \tilde{A} \ddot{A} \text{ ; } \acute{A} \text{ } ^{-\pm} \text{ , } \acute{\epsilon} \zeta \text{ ; } \gg \text{ } \text{ } ^{\text{®}} \acute{s} \text{ ; } \text{ } ^{1 \frac{1}{2} \acute{E} \frac{1}{2} \text{ } ^{1 0 \hat{I} \frac{1}{2}}} \cdot \acute{A}$
 $\beta\ddot{y} \text{ } ^{0 \pm 1} \text{ } ^{\prime \frac{1}{2} \text{ , } \acute{A} \acute{E} \grave{A} \text{ } ^1 \tilde{A} \ddot{A} \text{ } ^{1 0 \hat{I} \frac{1}{2}}} \acute{\epsilon} \grave{A} \text{ ; } \acute{A} \text{ } ^{\prime \hat{I} \frac{1}{2}} \text{ , } \pm \frac{1}{2} \mu \grave{A} \text{ } ^1 \tilde{A} \ddot{A} \text{ } \text{ } ^{\text{®}} \frac{1}{4} \text{ } ^1 \text{ ; } \cdot \mu \text{ } ^{-\acute{A} \text{ ; } \gg \text{ } ^1 \hat{A} \text{ } ^{-\acute{A} \text{ ; } \acute{A}}$

<http://hdl.handle.net/11728/12359>

Downloaded from HEPHAESTUS Repository, Neapolis University institutional repository

**ΣΧΟΛΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ,
ΤΕΧΝΩΝ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ**

**ΤΜΗΜΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ, ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΚΑΙ
ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ**

***Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΤΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ
ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ
ΑΠΟ ΤΟ 1960 Έως το 1965***

ΕΠΙΒΛΕΠΟΝΤΕΣ ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ:

ΔΡ ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΙΑΚΩΒΙΔΗΣ, ΛΕΚΤΟΡΑΣ

ΔΡ ΓΙΩΡΓΟΣ ΓΕΩΡΓΗΣ, ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ

ΔΡ ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΠΑΠΑΖΑΧΑΡΙΑ, ΛΕΚΤΟΡΑΣ

ΤΩΝΙΑ ΙΩΑΝΝΙΔΟΥ-ΦΙΛΙΠΠΟΥ

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2022

ΣΧΟΛΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ,
ΤΕΧΝΩΝ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ
ΣΠΟΥΔΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ, ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΚΑΙ
ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

*Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΤΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ
ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΤΗΝ
ΚΥΠΡΟ ΑΠΟ ΤΟ 1960 Έως το 1965*

Διατριβή η οποία υποβλήθηκε προς απόκτηση
Διδακτορικού τίτλου στη Νεότερη και Σύγχρονη
Ιστορία στο Πανεπιστήμιο Νεάπολις Πάφου

ΤΩΝΙΑ ΙΩΑΝΝΙΔΟΥ-ΦΙΛΙΠΠΟΥ

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2022

Πνευματικά δικαιώματα

Copyright © Τώνια Ιωαννίδου-Φιλίππου, **2022**

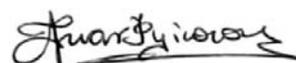
Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος. All rights reserved.

Η έγκριση της διατριβής από το Πανεπιστημίου Νεάπολις δεν υποδηλώνει απαραίτητως και αποδοχή των απόψεων του συγγραφέα εκ μέρους του Πανεπιστημίου.

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΔΗΛΩΣΗ

Εγώ, η Τώνια Ιωαννίδου-Φιλίππου, γνωρίζοντας τις συνέπειες της λογοκλοπής, δηλώνω υπεύθυνα ότι η παρούσα εργασία με τίτλο *Η Ιστορία της Διοίκησης των σχολείων πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης στην Κύπρο από το 1960 Έως το 1965*, αποτελεί προϊόν αυστηρά προσωπικής εργασίας και όλες οι πηγές που έχω χρησιμοποιήσει, έχουν δηλωθεί κατάλληλα στις βιβλιογραφικές παραπομπές και αναφορές. Τα σημεία όπου έχω χρησιμοποιήσει ιδέες, κείμενο ή/και πηγές άλλων συγγραφέων, αναφέρονται ευδιάκριτα στο κείμενο με την κατάλληλη παραπομπή και η σχετική αναφορά περιλαμβάνεται στο τμήμα των βιβλιογραφικών αναφορών με πλήρη περιγραφή.

Η Δηλούσα

Τώνια Ιωαννίδου-Φιλίππου

ΌνοματεπώνυμοΦοιτητή/Φοιτήτριας: Τώνια Ιωαννίδου-Φιλίππου

Τίτλος Μεταπτυχιακής Διατριβής: *Η Ιστορία της Διοίκησης των σχολείων πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης στην Κύπρο από το 1960 Έως το 1965*

Η παρούσα Μεταπτυχιακή Διατριβή εκπονήθηκε στο πλαίσιο των σπουδών για την απόκτηση Διδακτορικού τίτλου στο Πανεπιστήμιο Νεάπολις και εγκρίθηκε στις ..... από τα μέλη της Εξεταστικής Επιτροπής.

Εξεταστική Επιτροπή:

Πρώτος επιβλέπων (Πανεπιστήμιο Νεάπολις Πάφου),

Δρ Κυριάκος Ιακωβίδης, Λέκτορας Σύγχρονης Ιστορίας Πανεπιστημίου Νεάπολις

.....

Μέλος Εξεταστικής Επιτροπής: Δρ Γεώργιος Γεωργής, Καθηγητής Πανεπιστημίου Νεάπολις

.....

Μέλος Εξεταστικής Επιτροπής: Δρ Αικατερίνη Παπαζαχαρία, Λέκτορας Διπλωματικής Ιστορίας,

.....

Μέλος Εξεταστικής Επιτροπής: Δρ Μάριος Ευριβιάδης, Αναπληρωτής Καθηγητής στις Διεθνείς Σχέσεις και Ασφάλεια, Πανεπιστημίου Νεάπολις

.....

Μέλος Εξεταστικής Επιτροπής: Δρ Αντώνης Κλάψης, Επίκουρος Καθηγητής Διπλωματίας και Διεθνούς Οργάνωσης στο Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Διεθνών Σχέσεων του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου

.....

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

	ΣΕΛΙΔΕΣ
ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΒΡΑΧΥΓΡΑΦΙΕΣ	9-10
ΑΓΓΛΙΚΕΣ ΒΡΑΧΥΓΡΑΦΙΕΣ	11
ΠΡΟΛΟΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ	12-13
ΠΕΡΙΛΗΨΗ	14-19
ABSTRACT	20-23
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	24- 31
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ	32-37
ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΟ ΤΩΝ ΕΤΩΝ 1960-1965	38-54

Κεφ.1 ΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ ΑΠΟ ΤΙΣ ΑΡΧΕΣ ΤΗΣ ΑΓΓΛΟΚΡΑΤΙΑΣ ΜΕΧΡΙ ΤΙΣ ΑΡΧΕΣ ΤΗΣ ΔΕΚΑΕΤΙΑΣ ΤΟΥ 1950 - ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ

1.1 Η Κυπριακή Εκπαίδευση κατά την Αγγλοκρατία από το 1878 μέχρι τις αρχές της δεκαετίας του 1950.....	55-70
1.1.1 Το ενωτικό δημοψήφισμα, ο απελευθερωτικός αγώνας της ΕΟΚΑ (1955- 1959) και η εκπαίδευση κατά τη διάρκεια του αγώνα για την ένωση... 71-86	
1.2 Η Εκπαίδευση των δασκάλων από την Αγγλοκρατία μέχρι την ίδρυση της Κυπριακής Δημοκρατίας..... 86	
1.2.1 Παγκύπριον Διδασκαλείον : (1893 μέχρι 1935)..... 87-88	
1.2.2 Διδασκαλείον Θηλέων Φανερωμένης (για εκπαίδευση διδ/σών (1903- 1937)..... 89-91	
1.2.2.2 Το Αρσάκειο και οι Αρσακειάδες δασκάλες 91-93	
1.2.2.3. Ιεροδιδασκαλείον Λάρνακος (1910-1933) για δασκάλους/ιερείς..... 93-95	
1.2.2.4. Διδασκαλικό Κολλέγιο Μόρφου (1937-1958)..... 96-97	
1.2.2.5. Παιδαγωγική Ακαδημία Κύπρου (ΠΑΚ 1959-1993)..... 97-102	

**ΚΕΦ.2 ΑΠΟ ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΗΣ ΑΓΓΛΟΚΡΑΤΙΑΣ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΙΑΚΗ
ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ -ΙΔΡΥΣΗ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ
ΔΟΜΕΣ ΤΗΣ ΚΥΠΡΙΑΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ-ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΤΑ ΤΗ
ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟ (1959-1960)**

- 2.1 Ένα νέο κράτος γεννιέται..... 103-110**
- 2.1.1 Το πρώτο Υπουργικό Συμβούλιο..... 110-112**
- 2.2 Εκπαιδευτικές δομές της Ανεξαρτησίας (Μεταβατική περίοδος)-
Το Εκπαιδευτικό Συμβούλιο.....112-118**

**ΚΕΦ.3 Η ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΗΣ ΚΥΠΡΙΑΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ
ΠΡΩΤΗ ΠΕΡΙΟΔΟ ΤΗΣ ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑΣ**

- 3.1 Οι Κοινοτικές Συνελεύσεις 119-121**
- 3.2 Η Ελληνική Κοινοτική Συνέλευση..... 121-136**
- 3.3 Οι Διακοινοτικές ταραχές (1963-1964) και η επίδραση τους στην
Εκπαίδευση και στον τρόπο άσκησης της διοίκησής της.....136-147**

**ΚΕΦ.4 Η ΙΔΡΥΣΗ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, Ο ΠΡΩΤΟΣ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΚΑΙ Η ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΝΕΟΣΥΣΤΑΤΗΣ
ΚΥΠΡΙΑΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ 148-150**

- 4.1 Η ίδρυση του πρώτου Υπουργείου Παιδείας της Κύπρου 150-164**
- 4.2 Ο πρώτος Υπουργός Παιδείας (Ο Δρ. Κωνσταντίνος Σπυριδάκης, ο
Γυμνασιάρχης του Παγκυπρίου Γυμνασίου, ο Πρόεδρος του Ελληνικού
Εκπαιδευτικού Συμβουλίου , ο Πρόεδρος της ΕΚΣΚ, ο Υπουργός, ο άνθρωπος,
1903-1976).....164-170**
- 4.3 Η διαμάχη που αφορούσε την «Ακολουθητέα» και «Ακολουθούμενη»
εκπαιδευτική πολιτική (Κωνσταντίνος Σπυριδάκης απέναντι στον Τάσσο
Παπαδόπουλο και Ρένο
Σολομίδη).....171-180**

**ΚΕΦ.5 Η ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ ΤΗΣ ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑΣ,
ΜΕΧΡΙ ΚΑΙ ΜΕΤΑ ΤΟ 1965 .....181-192**

5.1 Τα χαρακτηριστικά της Κυπριακής κοινωνίας μετά την ανεξαρτησία.....	192-197
5.2 Δομή και Διάρθρωση του σχολικού εκπαιδευτικού συστήματος	198-201
5.3 Το Διοικητικό και οικονομικό σύστημα της εκπαίδευσης μετά την ανεξαρτησία, μέχρι και το 1965.....	201-202
5.4 Η Επιτροπή Εκπαιδευτικής Υπηρεσίας.....	202-204
5.5 Τύποι σχολείων	204-207
5.6 Αναλυτικό και Ωρολόγιο πρόγραμμα	207-210
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ-ΠΡΟΕΚΤΑΣΕΙΣ.....	211-227
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	
ΑΡΧΕΙΑΚΕΣ ΑΝΕΚΔΟΤΕΣ ΠΗΓΕΣ	229-230
ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΕΝΕΣ ΑΡΧΕΙΑΚΕΣ ΠΗΓΕΣ.....	231
ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ.....	232-233
ΕΛΛΗΝΟΓΛΩΣΣΗ ΒΙΒΛΟΓΡΑΦΙΑ.....	234-248
ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ ΒΙΒΛΟΓΡΑΦΙΑ.....	249-252

ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΒΡΑΧΥΓΡΑΦΙΕΣ

ΑΕΕ	Ακαθάριστο Εθνικό Εισόδημα
ΑΕΠ	Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν
ΑΚΕΛ	Ανορθωτικό Κόμμα Εργαζομένου Λαού
ΑΝΕ	Άλκιμος Νεολαία ΕΟΚΑ
ΑΞΙΚ	Ανώτερο Ξενοδοχειακό Ινστιτούτο Κύπρου
ΑΠ	Αναλυτικό Πρόγραμμα
ΑΤΙ	Ανώτερο Τεχνολογικό Ινστιτούτο
ΒΕΤΟ	Δικαίωμα Αρνησικυρίας
ΓΕ	Γενική Επιτροπή
ΓΕΠ	Γραφείο Ελληνικής Παιδείας
ΓΤΠ	Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών
ΔΟΕ	Διδασκαλική Ομοσπονδία Ελλάδας
ΕΔ	Επιτροπή Διοίκησης
ΕΔΥ	Επιτροπή Δημόσιας Υπηρεσίας
ΕΕ	Ευρωπαϊκή Ένωση
ΕΕπ *	Επιτροπή Επαφής
ΕΕΜ	Επιτροπή Εκπαιδευτικής Μεταρρύθμισης
ΕΕΥ	Επιτροπή Εκπαιδευτικής Υπηρεσίας
ΕΕΣ	Ελληνικό Εκπαιδευτικό Συμβούλιο Κύπρου
Ε/Κ	Ελληνοκύπριοι/Ελληνοκυπριακή
ΕΚΣΚ	Ελληνική Κοινοτική Συνέλευση Κύπρου
ΕΛΔΥΚ	Ελληνική Δύναμη Κύπρου
ΕΟΚΑ	Εθνική Οργάνωση Κυπρίων Αγωνιστών
ΕΣ	Εκπαιδευτικό Συμβούλιο
Η.Π.Α	Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής
ΘΑΚ	Θεωρία Ανθρώπινου Κεφαλαίου
ΘΟΙ	Θρησκευτικά Ορθόδοξα Ιδρύματα
ΚΑΚ *	Κρατικό Αρχείο Κύπρου

ΚΔ	Κυπριακή Δημοκρατία
ΝΑΠ	Νέα Αναλυτικά Προγράμματα
ΝΑΤΟ	Οργανισμός Βορειοατλαντικού Συμφώνου
ΝΣ	Νομοθετικό Συμβούλιο
ΟΕΛΜΕΚ	Οργάνωση Ελλήνων Λειτουργών Μέσης Εκπαίδευσης Κύπρου
ΟΗΕ	Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών
ΟΥΝΕΣΚΟ	Εκπαιδευτική Επιστημονική και Πολιτιστική Οργάνωση των Ηνωμένων Εθνών
ΟΧΕΝ	Ορθόδοξη Χριστιανική Ένωση Νέων
ΠΑΚ	Παιδαγωγική Ακαδημία Κύπρου
ΠΕΚΑ	Πολιτική Επιτροπή Κυπριακού Αγώνα
ΠΙ	Παιδαγωγικό Ινστιτούτο
ΠΟΕΔ	Παγκύπρια Οργάνωση Ελλήνων Δασκάλων
ΡΙΚ	Ραδιοφωνικό Ίδρυμα Κύπρου
ΤΕΕ	Τεχνική Επαγγελματική Εκπαίδευση
Τ/Κ	Τουρκοκύπριοι/Τουρκοκυπριακή
ΤΚΣΚ	Τουρκική Κοινοτική Συνέλευση Κύπρου
ΤΟΥΡΔΥΚ	Τουρκική Δύναμη Κύπρου
ΥΣ	Υπουργικό Συμβούλιο
ΥΕΨ	Υπηρεσία Εκπαιδευτικής Ψυχολογίας
ΦΕ	Φιλεκπαιδευτική Εταιρεία

ΑΓΓΛΙΚΕΣ ΒΡΑΧΥΓΡΑΦΙΕΣ

De facto	Εκ των γεγονότων
HCT	Human Capital Theory
PIO	Press Information Office (Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών)
SBA's	Sovereign Base Areas (Κυρίαρχες Βρετανικές Βάσεις)

Προλογικό σημείωμα

Ασκώντας Διοίκηση σε σχολεία Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης εδώ και δέκα χρόνια, ως Διευθύντρια Σχολείων Δημοτικής Εκπαίδευσης, και έχοντας μεγάλη αγάπη και ενδιαφέρον για την Ιστορία, θέλησα να εξερευνήσω την ιστορική πορεία της κυπριακής σχολικής διοίκησης της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, μέσα στο χρόνο από την γέννηση της Κυπριακής Δημοκρατίας, αλλά και μέχρι την ίδρυση του πρώτου Υπουργείου Παιδείας.

Εξετάζοντας τις διάφορες αρχειακές πηγές, αλλά και τη δευτερεύουσα βιβλιογραφία διαπίστωσα ότι υπάρχει ένα μεγάλο κενό στη μελέτη της Διοίκησης Σχολείων πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης στην υπό εξέταση εποχή. Αυτό ήταν και το έναυσμα που με παρακίνησε να ασχοληθώ με την έρευνα που αφορά στο εν λόγω θέμα, δίνοντας έμφαση σε δύο ημερομηνίες-σταθμούς για την Ιστορία αλλά και την Εκπαίδευση της Κύπρου: το 1960, έτος ανακήρυξης της Κυπριακής Δημοκρατίας και το έτος 1965, έτος ίδρυσης του πρώτου Υπουργείου Παιδείας της Κύπρου.

Με τα πιο πάνω ως πυξίδα πορείας, και με την καθοδήγηση των επιβλεπόντων καθηγητών μου, Δρ Γεωργή, Δρ Ιακωβίδη και Δρ Παπαζαχαρία, άρχισα να μελετώ διάφορες αρχειακές πηγές τόσο του Κρατικού Αρχείου, όσο και του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού, καθώς και αρχεία Εφημερίδων από το Γραφείο Τύπου και πληροφοριών στη Λευκωσία αλλά και την Πάφο αλλά και ικανό αριθμό δευτερεύουσας βιβλιογραφίας ελληνόγλωσσων αλλά και ξενόγλωσσων βιβλίων (βλ. βιβλιογραφία), με στόχο την εμπάθυνση στον υπό μελέτη τομέα. Κατόπιν και πάλιν εισήγησης των επιβλεπόντων καθηγητών μου, συνέγραψα το χρονολόγιο της υπό μελέτη χρονικής περιόδου, ξεκινώντας από την αρχή της περιόδου της Αγγλοκρατίας στο νησί, όπου συμπεριέλαβα τα σημαντικότερα κοινωνικά αλλά κυρίως εκπαιδευτικά γεγονότα που τη σημάδεψαν.

Με την ευκαιρία, θα ήθελα να εκφράσω τις ευχαριστίες μου, πρωτίστως στον Καθηγητή Νεότερης Ιστορίας, Δρ Γιώργο Γεωργή που με τις πολύτιμες γνώσεις και την πολύχρονη εμπειρία του με βοήθησε να ενδιατρίψω στο θέμα και να ανακαλύψω την εξειδικευμένη γνώση που ήταν απαραίτητη για τη συγγραφή της διατριβής. Ιδιαίτερες ευχαριστίες θα ήθελα να εκφράσω και προς τους άλλους δύο επιβλέποντες καθηγητές μου, πρώτα τον Δρ Ιακωβίδη, κύριο επιβλέποντα της Διατριβής, του οποίου το ενδιαφέρον, η στήριξη και η παρακολούθηση, ήταν συνεχής αλλά και τη Δρ

Παπαζαχαρία που αφιέρωσε πολύ από τον ελεύθερο της χρόνο για να δει βιβλιογραφικά μεγάλο μέρος της εργασίας μου. Τέλος θα ήθελα να ευχαριστήσω το Θεό, αλλά και την οικογένεια μου, το σύζυγο μου Μάριο Φιλίππου αλλά και τα παιδιά μου Δημήτρη και Μαρία Λένα που είναι πάντα δίπλα μου σε κάθε μου βήμα και από τους οποίους αντλώ δύναμη να προχωρώ μπροστά! Μνεία οφείλω και στους δύο σεβαστούς γονείς μου Φρίξο και Ελένη, καθώς και την αδερφή μου Μαρία οι οποίοι από πολύ μικρή ηλικία φρόντισαν να μου ενσταλάξουν την αγάπη για τα γράμματα και την πατρίδα, ενώ ως γονείς με κάθε κόστος φρόντισαν να μου εξασφαλίσουν όλα τα εκπαιδευτικά εχέγγυα και βάσεις προκειμένου να ανελιχθώ πνευματικά, ενώ ήταν και είναι με τη βοήθεια του Θεού, πάντα δίπλα μου, μαζί με την άμεση οικογένεια μου, προσφέροντας μου συναισθηματική στήριξη και βοήθεια.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Μετά από ενδελεχή μελέτη πρωτογενούς αλλά και δευτερογενούς βιβλιογραφίας, αναφορικά με τη σχολική διοίκηση στην χρονική περίοδο που εξετάζω, και αναφέρεται σε δύο ημερομηνίες-σταθμούς για την Ιστορία αλλά και την Εκπαίδευση της Κύπρου, και αφορά το 1960, έτος ανακήρυξης της Κυπριακής Δημοκρατίας αλλά και το 1965, έτος ίδρυσης του πρώτου Υπουργείου Παιδείας της Κύπρου, επιχείρησα καταρχήν να εξερευνήσω το κοινωνικο-πολιτιστικό συγκείμενο της περιόδου αυτής.

Αρχική μου διαπίστωση, ήταν ότι καθ' όλη τη διάρκεια της αγγλικής διοίκησης του νησιού (1878-1960) επικράτησε μια πολιτική και πολιτιστική αντιπαλότητα μεταξύ της Αποικιακής Κυβέρνησης και της Ορθόδοξης Εκκλησίας της Κύπρου. Η τελευταία μάλιστα, κάνοντας χρήση της μεγάλης ηθικής και υλικής της δύναμης, επιδίωξε να συμβάλει στην κυριαρχία της ελληνικής κουλτούρας και την προώθηση της «ελληνοκεντρικής» ιδεολογίας μέσω της προσανατολισμένης στην ένωση με την Ελλάδα, σκοποθεσίας των σχολείων της ελληνικής κοινότητας τα οποία η ίδια ίδρυε και συντηρούσε. Στόχευε κυρίως στη γαλούχηση των μαθητών και των μαθητριών στον εθνικό προαιώνιο πόθο της ένωσης με τη «μητέρα πατρίδα», χρησιμοποιώντας τους εκπαιδευτικούς ως κύριους μεσάζοντες. Στο πλευρό της Εκκλησίας βρίσκονταν όλοι οι εμπλεκόμενοι φορείς, γονείς, εκπαιδευτικοί, οργανωμένα σύνολα κ.ά.

Στην πολιτική αυτή αντιτάχθηκαν με σφοδρότητα οι Άγγλοι αποικιοκράτες οι οποίοι προσδοκούσαν στον περιορισμό και την κάμψη του εθνικού φρονήματος, των Κυπρίων τονίζοντας και προωθώντας την «κυπροκεντρική» συνείδηση «κυπριακότητα»- Αγγλοκυπριακή συνείδηση σε βάρος της εθνότητας. Αυτό επεδίωξαν να το πετύχουν και μέσω του ελέγχου της δημοτικής εκπαίδευσης που φρόντισαν να περάσει εξ ολοκλήρου στα χέρια τους (1923), ενώ προσπάθησαν με μια σειρά από νόμους, οι οποίοι βαθμιαία αυστηροποιούνταν, να περιορίσουν την επίδραση της Εκκλησίας, να ελέγξουν τον Ελληνικό εθνικισμό¹ στα σχολεία, να

---

¹Εθνικισμός είναι η ιδεολογία που εμφανίστηκε στο πλαίσιο αστικών επαναστάσεων και έθετε ως πολιτικό θεμέλιο του κράτους την έννοια του έθνους (εθνικό κράτος) και όχι π.χ. τη θρησκεία ή τον βασιλιά. [πηγή: Γεωργίου Μπαμπινιώτη, *Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας*, Κέντρο Λεξικολογίας, Αθήνα 1998]

προωθήσουν τη διδασκαλία της Αγγλικής γλώσσας και να επιβάλουν τις ιδέες και τον τρόπο λειτουργίας του Αγγλικού εκπαιδευτικού συστήματος.

Από τη διαμάχη αυτή επηρεάστηκαν τα αναλυτικά προγράμματα, η εκπαίδευση των δασκάλων, η διοίκηση αλλά και οι κανονισμοί λειτουργίας των σχολείων. Παρόλα αυτά, η Μέση εκπαίδευση παρέμεινε στη δικαιοδοσία της Ελληνικής Κοινότητας και της Εκκλησίας, σχεδόν ανέγγιχτη σε όλη τη διάρκεια της αγγλικής κατοχής.

Η πλειονότητα του ελληνοκυπριακού πληθυσμού αντιμετώπιζε αρνητικά έως εχθρικά τη δημιουργία κυπριακής και ίσως διακοινοτικής συνείδησης-κύρια επιδίωξη των Άγγλων, αφού η «κυπριακότητα», συνιστούσε σύμφωνα και με την Εκκλησία, απόπειρα «αφελληνισμού» των Ελλήνων της Κύπρου που απέβλεπε στην εμπέδωση της βρετανικής κυριαρχίας, και την υποταγή του συνόλου του κυπριακού πληθυσμού σε αυτήν.

Η καλλιέργεια της εθνικής ταυτότητας και συνείδησης συνέχισε αμείωτη κατά την περίοδο του ένοπλου αγώνα της ΕΟΚΑ (1955-1959), στον οποίο το μαθητικό κίνημα εντάχθηκε με πρωτοφανή ενθουσιασμό με στόχο την απελευθέρωση και ένωση με τη Μητέρα Πατρίδα, πάντα με την καθοδήγηση τόσο των εκπαιδευτικών, όσο και της Εκκλησίας.

Η υπογραφή των Συμφωνιών Ζυρίχης-Λονδίνου (1959) και η συνακόλουθη ίδρυση του νέου κυπριακού κράτους (1960), άφησε την πλειοψηφία των Ελλήνων της Κύπρου μάλλον απογοητευμένη, θεωρώντας το αποτέλεσμα αυτό, ως ένα στάδιο μεταβατικό προς το ποθούμενο, δηλαδή την ένωση, με τη Μητέρα Ελλάδα.

Επιπλέον, ο νευραλγικός τομέας της εκπαίδευσης λόγω του ιδιότυπου πολιτειακού σχήματος του ανεξάρτητου κυπριακού κράτους, αποκλειόταν από τις αρμοδιότητες της ενιαίας κυβέρνησης και λειτουργούσε με βάση το Δικοινοτισμό, δηλαδή την Ελληνική (ΕΚΣΚ) για τους Έλληνες της Κύπρου και την Τουρκική Κοινοτική Συνέλευση (ΤΚΣΚ) για τους Τούρκους της Κύπρου, αντίστοιχα. Εξάλλου, η ανελαστικότητα στην εκπαίδευση ενισχυόταν από την παντελή αποκοπή της από το διοικητικό μηχανισμό του κράτους.

Έτσι, ο ελληνοκεντρικός χαρακτήρας της εκπαίδευσης αναγνωρίστηκε επίσημα με την ανάθεση των αρμοδιοτήτων της Εκπαίδευσης αλλά και των θρησκευτικών και πολιτιστικών θεμάτων των Ελληνοκυπρίων, στην Ελληνική Κοινοτική Συνέλευση και των Τουρκοκυπρίων στην Τουρκική Κοινοτική Συνέλευση (ΤΚΣΚ).

Η Ελληνική Κοινοτική Συνέλευση Κύπρου (ΕΚΣΚ), στα πέντε χρόνια λειτουργίας της (1960-1965) υπό την Προεδρία του ισχυρού άνδρα της εκπαίδευσης, Δρ. Σπυριδάκι, πρώην Γυμνασιάρχη του Παγκυπρίου Γυμνασίου, γνωστού Κλασικιστή και λάτρη της ελληνοκεντρικής παιδείας, παρήγαγε, κατά τη γνώμη μου, αξιόλογο εκπαιδευτικό έργο, αξιοποιώντας όλη τη χρηματοδότηση από την ελληνική κυβέρνηση για την ελληνική κοινότητα της Κύπρου (με δεδομένη την περιορισμένη εκπαιδευτική οικονομική βοήθεια της κυπριακής κυβέρνησης προς τις δυο συνελύσεις). Έτσι χτίστηκαν πολλά σχολεία, και εγκαθιδρύθηκαν έξι τεχνικές, επαγγελματικές και αγροτικές σχολές. Ακόμη, επιδείχθηκε ιδιαίτερο ενδιαφέρον για την επαγγελματική εκπαίδευση, ενώ η μεταγυμνασιακή εκπαίδευση διακρίθηκε σε τρεις τομείς: Κλασικό, Επιστήμες και Εμπορικό, για μεγαλύτερη εξειδίκευση και εμβάθυνση των μαθητών στη νέα γνώση.

Ενδοεκπαιδευτικά, προϋπήρχε η σύγκρουση του 1963-64² μεταξύ του «προοδευτικού» Φρίξου Πετρίδη και του «συντηρητικού» Κωνσταντίνου Σπυριδάκι, διευθυντών και των δύο, του Παγκυπρίου Γυμνασίου, σε διαφορετικά χρονικά διαστήματα. Ο Φρίξος Πετρίδης, φημισμένος δάσκαλος των ελληνικών γραμμμάτων και ιδεωδών, και φλογερός υποστηρικτής της Ενώσεως με την Ελλάδα, μετατράπηκε σε χρόνο μηδέν σε «πολιτικό φιλόσοφο και εκφραστή της Κυπριακής Δημοκρατίας» κατά τον Δρ. Περσιάνη.³ Ο νέος του ρόλος, υπέβαλλε όπως η Κύπρος ακολουθήσει τον δικό της δρόμο γιατί κατά τη γνώμη του, «η κυπριακή εκπαίδευση προηγείτο της ελληνικής»⁴, μια και η Κύπρος «είχε στη διάθεσή της μεγαλύτερη οικονομική ευρωστία» από την Ελλάδα ώστε να προχωρήσει στις αναγκαίες μεταρρυθμίσεις. Υποστήριζε ακόμα πως, «η επιμονή στην πλήρη ταύτιση με την ακολουθούμενη εκπαιδευτική πολιτική της Ελλάδας αποτελούσε “πηνελοπισμό”, εμμονή δηλαδή θα έλεγε κανείς στο ξεπερασμένο παρελθόν και τον «μνηστήρα», στην προκειμένη περίπτωση την «ένωση» κάτι που ποτέ δε θα γινόταν κατορθωτό.

Το 1965, εφόσον προηγήθηκε η αποχώρηση των Τουρκοκυπρίων από την κυβέρνηση, μετά τις διακοινοτικές ταραχές που ταλαιπώρησαν το λαό, η Ελληνική Κοινοτική Συνέλευση διαλύθηκε, αφού πρώτα μεταβίβασε τις εξουσίες της στη Βουλή, η οποία με τη σειρά της, τις μεταβίβασε στο νεοσυσταθέν Υπουργείο Παιδείας (1965)

---

² Παναγιώτης Περσιάνης, *Τα πολιτικά της εκπαίδευσης στην Κύπρο κατά τους τελευταίους δύο αιώνες (1812-2009)*, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 2009, σ. 168.

³ Στο ίδιο, σ. 169.

⁴ Στο ίδιο, σ. 170.

που ιδρύθηκε με βάση το δίκαιο της ανάγκης και το Νόμο 12/1965. Ο πρόεδρος της Ελληνικής Κοινοτικής Συνέλευσης Κύπρου (ΕΚΣΚ), Δρ. Κ. Σπυριδάκης, ανέλαβε ως πρώτος Υπουργός Παιδείας.

Η προϋπάρχουσα σύγκρουση, έγινε μια ενδοκυβερνητική με την ίδρυση του Υπουργείου της Παιδείας, και αφορούσε το περιεχόμενο της προσφερόμενης παιδείας. Από τη μια πλευρά, ο Δρ. Σπυριδάκης, Υπουργός της Παιδείας, να τάσσεται υπέρ της ανθρωπιστικής παιδείας, και από την άλλη οι Υπουργοί Εργασίας Τάσος Παπαδόπουλος και Οικονομικών Ρένος Σολωμίδης, υπέρ της θεωρίας του «ανθρώπινου κεφαλαίου» (ΘΑΚ-Human capital Theory). Οι τελευταίοι υποστήριζαν, με σθένος μάλιστα, τη μετατροπή του 50% των ανθρωπιστικών σχολείων σε τεχνικές σχολές, ώστε να ετοιμαστεί το ανθρώπινο δυναμικό που χρειαζόταν για την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη της χώρας, ενέργεια η οποία κατά την άποψη τους, «θα αποζημιώνει για την απουσία εκτεταμένων πλουτοπαραγωγικών πόρων» στο νησί.⁵

Το νεοσύστατο Υπουργείο Παιδείας, εξακολούθησε να έχει ελληνοκεντρικό προσανατολισμό, ενώ απέφευγε επιμελώς τη χάραξη πλήρους αυτόνομης πορείας, ως το νέο κράτος, να θεωρούνταν «παραφυάδα» του ελληνικού κράτους. Στους κόλπους της ίδιας της κυπριακής κυβέρνησης όμως είχαν ήδη αρχίσει να αναπτύσσονται, όπως προαναφέραμε, διαφορετικές προσεγγίσεις. Υπουργοί της κυβέρνησης Μακαρίου, όπως ο Υπουργός Οικονομικών Ρένος Σολωμίδης και Εργασίας, Τάσος Παπαδόπουλος, στήριζαν την αναγέννηση του κυπροκεντρικού ρεύματος υπό το πρίσμα, της ανεξάρτητης οικονομικής προόδου της Κυπριακής Δημοκρατίας με την παράλληλη διατήρηση της ελληνικής εθνικής ταυτότητας. Έτσι, το νεότευκτο κυπριακό κράτος, θα συνδεόταν στενά πολιτικά και πολιτισμικά με το «εθνικό κέντρο», αλλά ταυτόχρονα θα προωθούσε και θα πρόβαλλε την υπηκοότητα έναντι της εθνότητας.

Έτσι, ενώ το ελληνοκυπριακό εκπαιδευτικό σύστημα διοίκησης άλλαξε εν μέρει χαρακτηριστικά από το 1960 και εξής, η σπουδαιότητα της εκπαίδευσης για το σχηματισμό εθνικής συνείδησης εξακολουθούσε να έχει μεγάλη βαρύτητα, με τη νέα σκοποθεσία να εξακολουθεί να συμβαδίζει με το Ελλαδικό «εθνικό κέντρο». Παρόλα

---

⁵ Παναγιώτης Περισιάνης, *Η Εκπαίδευση της Κύπρου μπροστά στην πρόκληση της Ευρώπης*, Λευκωσία 1996, σ. 88.

αυτά η στροφή στην πολιτική του «εφικτού» ήταν μη αναστρέψιμη υπό τις συνθήκες προβολής και νομιμοποίησης της ανεξαρτησίας του νέου κράτους.

Τελικά, οι ιδιόζουσες τοπικές συνθήκες και παράγοντες συνέβαλαν ώστε η εκπαιδευτική κατάσταση, να σταθεροποιηθεί σε ένα ενδιάμεσο σημείο αφού μπορεί να πει κανείς, ότι στη χρονική αυτή συγκυρία, υπήρχε σχετική ανεξαρτησία αλλά όχι σε βαθμό που να ήταν επιτρεπτή η χάραξη μιας αυτόνομης κυπριακής πορείας πλεύσης στην εκπαίδευση. Με αυτόν τον τρόπο η ελληνοκυπριακή εκπαιδευτική πολιτική παρέμενε ένα παρακλάδι της ελληνικής. Ας μη λησμονούμε επίσης ότι, η εγγενής αδυναμία που φάνηκε να υπάρχει από την πεντάχρονη αργοπορία σύστασης, του Υπουργείου Παιδείας σε σχέση με τα άλλα υπουργεία της Κυπριακής Δημοκρατίας, αρκετά εκ των οποίων το αντίκρουζαν ανταγωνιστικά, φόρτισε αρνητικά την προσπάθεια μίμησης των άλλων υπουργείων. Την ίδια στιγμή η δημιουργία του εν λόγω Υπουργείου, δεν στηρίχθηκε καν σε προϋπάρχουσες δομές, με αποτέλεσμα η λειτουργία του, να παρουσιάζει «εκ γενετής» αδυναμίες. Τέτοιες θα μπορούσαν να θεωρηθούν η μη επαρκής στελέχωση με μόνιμο δημοσιοϋπαλληλικό προσωπικό, αλλά η λειτουργία του με αποσπάσεις εκπαιδευτικών από τη Δημοτική, Μέση και Τεχνική Εκπαίδευση, αποσπάσεις οι οποίες μπορεί ανά πάσα στιγμή να διαφοροποιηθούν, ανάλογα με τον κομματικό χρωματισμό της κυβέρνησης και τον εκάστοτε πολιτικό προσανατολισμό, διεμβολίζοντας τη συνέχεια και τον απρόσκοπτο προγραμματισμό του Υπουργείου. Αποτέλεσμα συχνά πυκνά, να εφαρμόζονται πολιτικές που, όχι σπάνια, εφαρμόζονται ή αναθεωρούνται, + ανάλογα με τα πρόσωπα που υπηρετούν.

Η αυτονόμηση της κυπριακής εκπαίδευσης ήταν πιο εμφανής σε περιόδους πολιτικής ασάφειας ή αστάθειας στην Ελλάδα, όπως π.χ κατά την επταετία της χούντας. Αναντίλεκτα, τα σοβαρά εκπαιδευτικά και κοινωνικά προβλήματα και οι απαιτήσεις της κάθε εποχής που χαρακτήριζε στην ιστορία της Κύπρου, ιδιαίτερα μέσα από τους δύο τελευταίους κατακτητές (Τούρκους και Άγγλους), το κληροδότημα της περιόδου που προηγήθηκε της αποικιοκρατίας, ο απελευθερωτικός αγώνας του 1955-59 για την ένωση, οι νέες πραγματικότητες που επέβαλλε η ανακήρυξη του νεοδμητου κυπριακού κράτους και το Σύνταγμα του, αλλά και τα γεγονότα του 1963-64, η εξ ανάγκης ίδρυση του εντέκατου υπουργείου, αυτού της Παιδείας επηρέασαν την εκπαιδευτική πολιτική των πρώτων χρόνων ζωής της της Κυπριακής Δημοκρατίας. Οι πολιτικές και κοινωνικές προεκτάσεις μέχρι και σήμερα, με την τουρκική εισβολή του 1974, τη συνεχιζόμενη κατοχή της μισής μας σχεδόν πατρίδας, το προσφυγικό ζήτημα

και οι επιπτώσεις του, η πορεία λύσης του κυπριακού, οι διαχρονικές σχέσεις Κύπρου-Ελλάδας, η ένταξη της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση, αναμφίβολα επηρέασαν και επηρεάζουν μέχρι σήμερα την εκπαιδευτική πορεία και πολιτική αλλά και τον τρόπο άσκησης της διοίκησης της εκπαίδευσης στην Κύπρο.

Τα τελευταία χρόνια, ο ιστορικός ρόλος των κρατών της Ευρωπαϊκής ένωσης (ΕΕ) στη χάραξη της εκπαιδευτικής πολιτικής, εισέρχεται σε καθεστώς επαναπροσδιορισμού, στα πλαίσια της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης,⁶ στις συνθήκες της οποίας, η εξουσία των επιμέρους κρατών περιορίζεται καθώς αυτή χαράσσεται ολοένα και περισσότερο στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.⁷ Υπό αυτή τη συνθήκη, η ΕΕ συγκροτεί, το «ευρωπαϊκό επίπεδο» της εκπαιδευτικής πολιτικής της Κυπριακής Δημοκρατίας. «Το επίπεδο αυτό χαρακτηρίζεται από τη συνθήκη του Μάαστριχτ (1992), και μετά από έντονη μεταρρυθμιστική δραστηριότητα και συνιστά μια μορφή υπερεθνικής διακυβέρνησης στην οποία αλληλεπιδρούν κυβερνήσεις, διεθνείς θεσμοί, τοπικές αρχές, γραφειοκρατίες, μη κυβερνητικές οργανώσεις και ομάδες συμφερόντων, προκειμένου να διαμορφώσουν εκπαιδευτικές πολιτικές».⁸

Καθώς οδεύουμε προς την παγκοσμιοποίηση, και τη μεταβολή του πλανήτη μας σε ένα παγκόσμιο χωριό, σίγουρα η εκπαιδευτική πολιτική θα διαμορφώνεται ολοένα και περισσότερο σύμφωνα με τις συνεχείς ροές εκπαιδευτικών στόχων, παιδαγωγικών προτύπων, μεταρρυθμιστικών προτάσεων και καινοτομιών.

---

⁶ Γεώργιος Πασιάς, «Η εκπαιδευτική πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης (1957-2010): Μια ιστορική συγκριτική προσέγγιση», στο Σήφης Μπουζάκης (επιμ.), *Συγκριτική Παιδαγωγική*, Gutenberg, Αθήνα 2011, σ. 355.

⁷ Martin Lawn και Sotiria Grek, *Europeanizing education: Governing a new policy space*, Symposium Books, Οξφόρδη 2012, σ. 301.

⁸ Ελευθέριος Κληρίδης, «Μια συγκριτική ανάγνωση της Εκπαιδευτικής Πολιτικής στην Κύπρο», στο Ανδρέας Τσιάκκιρος και Θεόδωρος Θεοδώρου (επιμ.), *Πρακτικά Επιστημονικού Συνεδρίου: Πολιτικές και θεσμοί του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού τα τελευταία 50 χρόνια*, Λευκωσία 2016, σ. 53-54.

ABSTRACT

After thorough examination and analysis, of primary and secondary bibliography, concerning Cyprus School's Management during the historic for Cyprus, period between 1960-1965, which represents the declaration of the Cyprus' Republic Independence, on the one hand and the establishment of the first Cyprus' Ministry of Education, on the other, at the beginning I attempted to exploit the socio-cultural consistent of this period.

My initial findings refer and describe, the continuous political and cultural conflict (for the whole period of the English occupation of Cyprus i.e 1878-1960), between the Colonial English government of Cyprus and the Greek Orthodox Church of Cyprus.

The Greek Orthodox Church of Cyprus, using its' great moral and material power, which derived from its' leading role in the long period of the Ottoman occupation of Cyprus (1571-1878), attempted to contribute to the Greek culture domination and the promotion of the Greek national ideology through the purpose and goal setting of the Greek Cypriot community schools, whom the Church it self, founded and maintained. Its' main pursue was the pupils' breastfeeding with the national ardent lust for the political union with the motherland, Greece, using teachers as mediators. There were many stakeholders, allies of the Church in the above attempt. These were the organized totals, of parents, teachers, local school communities' e.t.c

The English Colonial government strongly opposed to this policy, provoking the limitation and the bending of the national spirit of the people of Cyprus, by emphasizing and promoting the "Cyprus consciousness" or better "Anglo-Cyprus consciousness" against the Greek national ideology or ethnicity. They tried to achieve this via the total control of the Cyprus' Primary Education, which they ensured to pass under their complete control (1923), whereas at the same time with guided legislation they made strong efforts to limit the Church's effect on the cultivation of the schools' Greek nationalism, promote the teaching of the English language and impose the ideas and operation mode of the English Educational system.

In fact, this conflict had impact on the Curriculum, on teachers' training, schools' management and also schools' rules and regulations. Nevertheless, Middle education, remained under the mere jurisdiction of the Greek Community and the Church nearly

untouched throughout the whole period of the English occupation of Cyprus.(1878-1960)

The majority of the Greek population of the island was negatively intertwined towards the English unstopped pursuit for the construction of a Cypriot or bicomunal consciousness, since such an action would at the Cyprus' Church's opinion consist an attempt to discolor the Greek consciousness of the people, with final goal the consolidation of the British sovereignty and the submission of the whole Cypriot population under it.

The cultivation of the national (greek) identity and consiouness, continued undiminished during the period of the national struggle of EOKA, Cyprus Liberation Struggle (1955 - 1959), where the organized students supported by all means Cyprus' political union with Greece.

The London and Zurich agreements, through which the Republic of Cyprus (1960) was established, left the majority of Cypriots more or less unsatisfied. In fact the people considered it as a transitional stage towards the Union with Greece.

Moreover the key area of Education, due to the special status and particularities of the Constitution of the new independent state of Cyprus, was excluded from the authorities of the new government. The education of the two Communities was assigned to the Greek Cypriot Communal Assembly for the education of the Greek Cypriots, and the Turkish Cypriot Communal Assembly for the Education of Turkish Cypriots. The Cyprus government had just a limited financial contribution to the operation of these Assemblies, whose operation was based on the the two motherlands of Grece and Turkey.

In the five years of operation of the Greek Cypriot Communal Assembly, under the inspired leadership of its' first president and later, first Minister of Education, Dr Konstantinos Spyridaki's, the Greek Assemly produced an enormous educational work, by establishing new schools, Gymnasiums, Lycieums, Technical schools, while managed to take measures aiming at the professional education and development.

Nevertheless amongst the Greek Community itself, derived variations regarding the orientation of the Cyprus education. The two sides, were Dr. Spryidakis, transcendental preacher of the complete harmonization of the Cyprus education with the official Greek

Educational policy and Dr. Frixos Petrides later Cyprus Minister of Education who suggested that Cyprus should follow its' own educational path, both for financial reasons since at his opinion Cyprus was financially stronger than Greece, and also for the legalization of the new born Cyprus Republic.

In 1965 after the bicomunal conflicts between the Greek and the Turkish Cypriots, which harassed both communities, and the Turkish Cypriot Ministers' withdrawal from the common government, the Greek Cypriot Communal Assembly was dissolved after transmitting all its authorities to the new born Ministry of Education who was established by the Doctrine of Necessity. The newborn Ministry continued to have a Greek centred orientation and was politically and culturally affected from Greece, but at the same time made an effort to impose citizenship instead of ethnicity. This policy found supporters at the face of the Ministers of Labour Mr. Papadopoulos (later President of the Republic of Cyprus) and the Minister of Finance Mr. Solomidis who strongly supported a cyprus-centred route for the Cyprus' Education and Educational System which would nevertheless keep its Greek character. These two Ministers also supported the Theory of the Human Capital which promoted technical education and was in direct conflict with the Minister of Education who supported a more theoretical, classic education which was closer to the Greek philosophy and the Greek educational System.

While the Cyprus' Educational System and its' management has partly changed from 1960 and onwards, nevertheless the importance of Education for the formulation of Greek consciousness amongst the Greek Cypriots, continued to have great value, but now combined and vaccinated with local particularities and context.

The particular local conditions and factors, contributed in the Cyprus' Education stabilization at a medium level where there was a relative independence in Education, but nevertheless not to an extent to be able to draw its' own course. This resulted in the consideration of the Education and its' management as a Greek offshoot.

Moreover no one should ignore that the five-year delay in the establishment of the Cyprus' Ministry of Education, along with the competitive mood with which other Ministries faced it, its' lack of independence, as well as the absence of pre-existing structures, all these resulted in congenital weaknesses. As such one could consider the inadequate civil service staffing and its operation with postings of teachers for a certain

time period at the various posts of the Ministry. These postings could be differentiated according to the political parties that participate every time in the government, situation that could result to uncontinuity and lack of long term programming and scheduling.

Indisputably, the independence of Cyprus education was more obvious in periods of political instability in Greece. The political and social extensions that continue till today, the Turkish invasion of 1974, the continuing possession of the half of our country, Cyprus' accession to the European union, had and continue to have a great impact to our Educational course as well to the Educational management performance of our country.

Nevertheless, during the last years European Integration, and the Maastricht Convention, dictates, that European Union members' Educational policy moves to the direction of a common Educational design, policy which puts restrictions to each country's' autonomous planning, promoting globalization in planning, curricula, educational goals, pedagogical patterns and innovation suggestions.